

GENERALUL GEORGE POMUȚ

GENERAL GEORGE POMUȚ

General de brigadă (r) prof. univ. dr. Viorel BUȚA*
(Academy of Romanian Scientists, 3 Ilfov, 050044, Bucharest, Romania,
email: secretariat@aosr.ro)
Dr. Răzvan Nicolae MANOLIU**

Rezumat: Secolul al XIX-lea cuprinde destine individuale de excepție, care transcend granițele naționale și culturale, devenind excepționale pentru o perioadă de transformări radicale. Un asemenea destin este cel al Generalului George Pomuț (Gheorghe Pomuț), un român născut în Imperiul Austriac, care a luptat pentru idealurile revoluționare din Europa, pentru a deveni apoi un erou al Războiului Civil American. S-a născut la 31 mai 1818 în Jula (Ungaria), decedând la 12 octombrie 1882 în Sankt Petersburg (Imperiul Rus).

Cuvinte cheie: diplomație, erou, Războiul Civil American, Alaska, Rusia, George Pomuț.

Abstract: The 19th century includes exceptional individual destinies, which transcend national and cultural borders, becoming exceptional for a period of

* Membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România, email: vbuta49@yahoo.com.

** Unicredit Bank România, email: razvanmanoliu@gmail.com.

radical transformations. Such a destiny is that of General George Pomuț (Gheorghe Pomuț), a Romanian born in the Austrian Empire, who fought for revolutionary ideals in Europe, to later become a hero of the American Civil War. He was born on May 31, 1818 in Jula (Hungary), and died on October 12, 1882 in Saint Petersburg (Russian Empire).

Keywords: *diplomacy, hero, American Civil War, Alaska, Russia, George Pomuț.*

Generalul George Pomuț s-a născut la 31 mai 1818 în Jula (Giula), Békés, Ungaria, oraș situat la granița cu județul Arad și a decedat, la vârsta de 64 de ani, la 12 octombrie 1882 în Sankt Petersburg, Imperiul Rus, fiind înmormântat la Cimitirul Smolenski. Orașul Giula era situat într-o regiune cu o numeroasă comunitate românească din cadrul Imperiului Austriac. Familia sa, Pomuț, era parte din elita românească locală, fiind o familie de înnobilați pentru merite militare. Tatăl său, Ioan Pomuț, era un om deosebit, și ca atare a asigurat fiului său o educație superioară. Într-un imperiu multinațional, marcat de tensiuni etnice, identitatea românească și credința ortodoxă au avut un rol fundamental în formarea tânărului George. Familia Pomuț (uneori apare în registre drept Pumuț) se bănuiește că provine din satul Săcele, pe atunci în comitatul Brașov, de unde bunicul său, Dinică Pomuț, a plecat spre vest pentru un trai mai bun. Copilul a fost botezat de către preotul ortodox Atanasie Georgievici din Jula (ung. Gyula), primind numele de Georgie Pomutz. Actul de botez se păstrează și în microfilm de către Biserica Mormonilor din Salt Lake City, Utah, SUA și indică, conform transcrierii din graiul local, în limba română, cu caractere chirilice: „S-au născut pruncul parte (bărbătească) Georgie în luna Mai, zioa 31 anului celui mai sus. Tatăl pruncului, Pomuț Ioann și muma Victoria, lăcuitoari (ai) oraș(ului) Jula. S-au botezat și s-au ouns cu sfântul mir prin mine preotul, Atanasie Georgievici, parohialnic a sfintei bisearici, H(ram) S(fântului) I(erarh) Nicolae care se află în orașul Jula în luna și zioa cea, ce s-au pus supt anul, și s-au dat în sfântul botez pruncului numele Georgie. Nașul lui au fost Pluha Elena lăcuit(oare în) oraș(ul) Jula. Ecstract au căpătat Iunie 27, 858." Generalul George Pomuț a fost creștin ortodox, fiind ofițer miliar, diplomat și avocat.

A avut dublă cetățenie maghiară și americană. A fost un general american de origine română, care s-a evidențiat în Războiul civil american. Anterior a luptat în Revoluția de la 1848 împreună cu revoluționarii maghiari, prilej cu care a obținut gradul de căpitan. Către finalul vieții a fost diplomat american la curtea imperială rusă de la St. Petersburg. El a fost un diplomat cheie în una dintre cele mai importante tranzacții teritoriale din istoria Statelor Unite. De numele său este legată cumpărarea provinciei Alaska de către SUA de la Rusia țaristă.

Viața sa reprezintă o legătură între Vechea Europă, zdruncinată de revoluții și aspirații naționale, și Lumea Nouă, America, o națiune în plin proces de definire și consolidare. De la revoluțiile pașoptiste la luptele sângeroase de la Shiloh și Vicksburg, și de la coloniile de pionieri din Iowa la saloanele diplomatice din Sankt Petersburgul țarist, George Pomuț a fost

un participant activ cu un rol aparte în istorie. Contribuțiile sale militare și diplomatice îi conferă un loc aparte în panteonul eroilor româno-americani.

Acest articol își propune să reliefeze unele aspecte din viața și cariera acestui personaj remarcabil, evidențiind contribuțiile sale militare și diplomatice, reevaluând locul său în panteonul eroilor româno-americani.

George Pomuț a parcurs o carieră militară, cu tradiție în familie. A studiat la școli militare de prestigiu, mai întâi la Viena și apoi în Franța, la Academia Militară din Saint-Étienne. Aici a obținut nu doar o pregătire militară, ci și-a însușit ideile liberale și republicane care cuprinseseră Europa acelor vremuri. A devenit un poliglot greu de egalat, vorbind fluent româna, maghiara, germana, franceza, italiana și, ulterior, engleza, rusa și greaca. Pregătirea intelectuală și militară solidă, având și un spirit idealist, l-au făcut remarcant în evenimentele tensionate care aveau să urmeze. După încheierea studiilor universitare, a devenit procuror regal, ulterior înființându-și propriul birou de avocatură.

La Revoluția de la 1848, avea vârsta de 30 ani și sub influența mișcării de înnoiri politice și sociale din întreaga Europă, a participat la revoluția ungară iar apoi s-a înrolat ca voluntar în armata de honvezi. Ulterior a lucrat ca secretar în subordinea guvernatorului fortului Komárom, Ujhazy, combatant revoluționar în mișcarea lui Lajos Kossuth.

Mulți lideri români transilvăneni se opuneau acestei armatei revoluționare maghiare (Honvédség) din cauza divergențelor naționale. Probabil participarea lui George Pomuț a fost determinată de convingerile sale republicane și de opoziția față de absolutismul habsburgic.

Intervenția forțelor austriece și ruse a dus la înfrângerea armatei maghiare în 1849 și ca urmare Pomuț a fost nevoit să aleagă calea exilului pentru a scăpa de acțiunile represive care au urmat. Spre finalul anului 1849, pentru a scăpa de condamnarea hărăzită lui de guvernul austriac, s-a refugiat mai întâi în Imperiul Otoman, Italia și apoi în Germania. Ulterior a hotărât să emigreze în Statele Unite ale Americii.

Împreună cu 30 de camarazi, George Pomuț a părăsit portul Hamburg, ajungând la New York la 24 februarie 1850, unde a rămas puțin timp. Împreună cu un alt român, bănașeanul Drahoș (Dragoș), cu câțiva revoluționari maghiari, emigranți și ei, au ales să se îndrepte spre Vest stabilindu-se în localitatea Keokuk din statul Iowa, unde au primit în stăpânire un loc sălbatic. Colonia a primit numele de „New Buda” și se afla la sud de localitatea Burlington.

Pomuț a început o nouă viață bazată pe agricultură lucrând pământul și implicându-se în dezvoltarea comunității. Pregătirea sa militară și spiritul de luptător au fost puse la încercare odată cu izbucnirea celui mai sângeros conflict din istoria Americii.

George Pomuț a obținut cetățenia Statelor Unite ale Americii la data de 15 martie 1855. La începutul războiului de secesiune, Pomuț era considerat un om bogat: fiind proprietarul unor întinse suprafețe de pământ și având o fermă, realiza venituri frumoase din concesionarea unor

exploatări miniere, construite o șosea pentru o mai bună circulație în Vestul încă sălbatic.

Pomuț dorea ca Ungaria să acorde un tratament mai bun față de minoritățile sale etnice, precum și nevoia de cooperare cu Principatele Unite ale Moldovei și Valahiei, însă din cauza izbucnirii Războiului de Secesiune din America, război care a divizat nordul aboliționist de sudul care dorea menținerea sclaviei, el s-a înrolat ca voluntar în Armata Uniunii (nordul aboliționist) pentru a-și susține ideile sale generoase răspunzând chemării președintelui Abraham Lincoln de a apăra Uniunea. Datorită experienței sale militare, a fost numit locotenent în Regimentul 15 Infanterie Iowa. Așa a început cariera sa militară strălucitoare.

Regimentul 15 Iowa a acționat în teatrul de operații din vest, una dintre cele mai importante și sângeroase zone ale războiului. Pomuț a arătat un curaj extraordinar și calități de lider în bătălii cheie:

- Bătălia de la Shiloh (aprilie 1862): Una dintre cele mai sângeroase bătălii de la începutul războiului. În această bătălie a fost rănit, dar a refuzat să plece de pe front.

- Asediul de la Vicksburg (mai-iulie 1863): O campanie de excepție condusă de generalul Ulysses S. Grant, care a condus la capturarea cetății Vicksburg și obținerea controlului Uniunii asupra fluviului Mississippi. Pomuț a participat cu succes atât la planificarea cât și la conducerea atacurilor.

Campania din Atlanta (mai-septembrie 1864): în cadrul acesteia au fost mai multe bătălii conduse de generalul William T. Sherman, care au permis la ocuparea orașului Atlanta, un punct strategic vital pentru Confederație. Generalul Walter O. Gresham, comandantul Brigăzii a III-a care cuprindea și regimentul lui Pomuț, a scris odată: „L-am întâlnit pe Pomuț; un brav și curajos ofițer care se bucura de o mare popularitate în rândul camarazilor și soldaților săi. El nu este doar un ofițer valoros, versat în toate problemele militare, ci și un om cu o cultură superioară, un gentleman manierat.” La începutul Bătăliei pentru orașul Atlanta, generalul Frank P. Blair îl mută la Cartierul General al Armatei Nordiste și îl avansează la gradul de „Provost Marshall” al Regimentului 17.

Pomuț a fost înaintat la gradul de maior, apoi locotenent-colonel, preluând în cele din urmă comanda efectivă a Regimentului 15 Iowa. A fost respectat de subordonații săi pentru stăpânirea de sine în luptă, pentru atenția la detalii și pentru empatia pe care le-o purta. Regimentul comandat de Pomuț a participat la celebrul „Marș spre mare” al lui Sherman, o campanie nimicitoare care a dus la sfârșitul războiului.

După încheierea războiului, pentru serviciile excepționale aduse Uniunii, George Pomuț a fost înaintat la gradul onorific de General de Brigadă (Brevet Brigadier General), la 21 iulie 1865. Acordarea acestui grad a reprezentat aprecierea supremă a contribuției sale, incluzându-l în galeria celor mai importanți ofițeri de origine străină din armata americană.

Datorită calităților sale Pomuț este numit în funcția de consul al Statelor Unite la Sankt Petersburg (Rusia), la data de 16 februarie 1866. Succesorul președintelui Ulysses Grant, președintele Rutherford B. Hayes îl promovează pe Pomuț la rangul de consul general în anul 1874, astfel se valorificau experiența, cultura și abilitățile lingvistice ale sale în funcția de Consul General, el a contribuit la protejarea intereselor cetățenilor americani în Rusia și de facilitarea relațiilor comerciale. În această poziție înaltă a fost menținut timp de 12 ani.

Se apreciază că apogeul carierei sale diplomatice a fost, fără îndoială, implicarea în negocierile pentru cumpărarea teritoriului Alaska de către SUA de la Rusia. La mijlocul anilor 1860, Imperiul Rus, avea dificultăți financiare și se temea că nu poate apăra acest teritoriu de o eventuală acțiune britanică, Rusia fiind amenințată de pericolul de a pierde Alaska, fără vreo compensație, în favoarea Regatului Unit al Marii Britanii, inamicul lor în Războiul Crimeei (1853-1856). Deși Alaska nu era o zonă de interes, populația Columbiei Britanice a început rapid să crească la puțini ani după încheierea ostilităților, goana după aur conducând la înființarea de colonii britanice pe continentul nord-american.

Rusia a hotărât să vândă zona Alaska Statelor Unite, delegația americană fiind condusă de vizionarul Secretar de Stat William H. Seward, apreciat ca o oportunitate strategică. El a participat și la încheierea tratatului americano-rus.

George Pomuț, în calitate sa de consul general, a fost omul de legătură principal în acest proces. A mijlocit întâlnirile dintre oficialii americani și cei ruși, a tradus documente și, cel mai important, a folosit relațiile sale bune cu grupul din jurul Țarului Alexandru al II-lea. Abilitatea sa diplomatică și cunoașterea limbii au fost decisive. La 30 martie 1867, tratatul a fost semnat, Statele Unite achiziționând Alaska. Deși la acea vreme achiziția a fost ridiculizată de presă ca „Nebunia lui Seward” (“Seward’s Folly”), ea s-a dovedit a fi una dintre cele mai profitabile și strategice decizii din istoria Americii. Rolul lui George Pomuț, deși discret, a fost fundamental pentru succesul acestei întreprinderi istorice. Deci cumpărarea unei suprafațe de 1.518.800 km², pentru suma de doar șapte milioane de dolari, s-a realizat cu contribuția indispensabilă a unui american de origine română, George Pomuț, general și diplomat, erou al războiului civil american care s-a desfășurat între anii 1861 – 1866.

Alaska este un stat al Statelor Unite ale Americii situat în extremitatea nord vestică a continentului America de Nord. A devenit cel de-al patruzeci și nouălea stat al Uniunii nord-americane, la 3 ianuarie 1959, după ce fusese teritoriu al Statelor Unite, Alaska Territory, între 1912 și 1959. Achiziția s-a dovedit extrem de inspirată, la doar câțiva ani după cumpărare terenul respectiv dezvăluind bogății naturale inestimabile, dar și un rol strategic important, mai ales pentru perioada Războiului Rece.

Pomuț s-a remarcat și prin intermedierea unor negocieri între Rusia și SUA, care s-au finalizat, în anul 1867, prin încheierea unui Tratat esențial pentru continuarea unor bune relații între cele două țări.

În anul 1878, Pomuț este înlocuit în funcție de William Edwards, iar la încheierea misiunii sale diplomatice, este rechemat în SUA, însă, nu se știe de ce (se bănuiește că avea o prietenă rusoaică), el alege să rămână în Rusia.

La 12 octombrie 1882, Pomuț trece la cele veșnice la Sankt Petersburg, într-o sărăcie lucie, fiind înmormântat la Smolensk, capitala Rusiei la acel moment.

În anul 1913, Congresul american a emis un decret prin care se dispunea ca rămășițele pământești ale lui George Pomuț să fie aduse și înmormântate în Cimitirul Național din Arlington, însă după izbucnirea Primului Război Mondial, acest fapt nu s-a mai dus la îndeplinire.

În 1944, mai mulți americani de origine română au realizat prin colectă publică un cuirasat pe care l-au oferit guvernului American și care a fost denumit simbolic „General George Pomuț”, nava aflându-se în exploatare până în anul 1970.

Eroismul generalului Pomuț a fost evocat de președintele Bill Clinton, care, la 9 iulie 1997, aflat în vizită la București, a amintit că Pomuț a fost unul dintre cei care au făurit America de astăzi.

În memoria generalului Pomuț, au fost ridicate statui la Cleveland, SUA, și la Gyula, în Ungaria.

Pentru a deveni valid, tratatul dintre Rusia și SUA cu privire la Alaska trebuia ratificat și de Senatul SUA, aceasta producându-se la 9 aprilie 1867, obținând aprobarea tratatului cu 37 de voturi pentru și 2 împotriva.

La 18 octombrie 1867, a avut loc ceremonia de transfer, la Sitka, soldații ruși și americani defilând prin fața casei guvernatorului, iar drapelul rus a fost coborât și a fost înlocuit cu cel american, sub salve de artilerie.

Conform estimărilor rusești referitoare la populația acestui teritoriu, aici locuiau 2.500 de ruși și metiși, plus 8.000 de indigeni, în total aproximativ 10.000 de oameni, plus 50.000 de inuiți și autohtoni alaskani. Rușii erau situați în 23 de puncte de comercializare a blănurilor, aflate pe insule și în apropierea coastei.

În Alaska existau două orașe mai mari: Novoarhanghelsk, astăzi denumit Sitka, înființat în 1804 pentru comerțul cu piei de vidră de mare și în 1867 era format din 116 colibe mici de bușteni cu 968 de locuitori, iar centrul industriei blănurilor, orașul Sf. Pavel din Insulele Pribilof avea 100 de case și 283 de locuitori.

Generalul George Pomuț reprezintă o figură excepțională, dovedind curaj, adaptabilitate și devotament față de idealurile libertății. A luptat pentru libertate în țara sa de adopție, America, cu aceeași convingere cu care luptase pentru idealurile revoluționare în Europa. Ca militar, a fost un strateg cu multă experiență și un lider curajos, contribuind la victoria

Uniunii și la abolirea sclaviei. Ca diplomat, a slujit interesele Statelor Unite cu inteligență și a jucat un rol esențial într-un moment de cotitură al expansiunii americane. Pentru comunitatea româno-americană, el este un simbol al succesului și al aportului semnificativ la istoria Statelor Unite.

George Pomuț este puțin cunoscut de către români, dar este considerat unul dintre cei mai buni negociatori din istorie și un adevărat erou american, după ce a reușit să convingă Rusia să vândă Alaska.

Unul dintre senatorii statului Ohio i-a menționat pe cei doi eroi români, generalul George Pomuț și căpitanul Nicolae Dunca, printre luptătorii care și-au vărsat sângele pentru păstrarea unității Statelor Unite ale Americii și au gravat numele lor cu litere de aur în paginile de istorie ale Americii.

La data de 14 august 2004 a fost dezvelită o statuie a generalului Pomuț în fața Catedralei Ortodoxe române Sfânta Maria din orașul Cleveland (Ohio).

În memoria sa, în localitatea natală, se găsește această placă comemorativă:

BIBLIOGRAFIE

BUCUR I., *Un erou român în Războiul de Secesiune: Generalul Gheorghe Pomuț*, Editura Militară, 1975;

WERTSMAN VI., *The Romanians in America, 1748-1974: A Chronology & Factbook*. Oceana Publications, 1975;
PROTOPOPESCU L. *Români în America*, Editura Cartea Românească, 1926;
WARNER E. J. *Generals in Blue: Lives of the Union Commanders*. Louisiana State University Press, 1964;
Arhiva Națională a Statelor Unite (NARA), dosare militare și diplomatice.

